

Consultatiereactie Onderwijszorgarrangementen

30 november 2021

Deze consultatiereactie wordt ingediend door:

- [Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs](#) (VGS) - profielorganisatie van reformatrische scholen
- [Vereniging tot bevordering van onderwijs op gereformeerde grondslag](#) (VBSO) - profielorganisatie van PO-scholen op gereformeerde grondslag
- [KOC Diensten](#) - aan VBSO-gelieerde organisatie voor jeugdhulp en onderwijsadvies

Mede namens:

- [RefSVO](#) - reformatrisch samenwerkingsverband VO
- [Berséba](#) - reformatrisch samenwerkingsverband PO

Experiment onderwijszorgarrangementen

Elk kind is belangrijk en hoort erbij. Ook als het kind het schoolprogramma niet aankan. Voor die kinderen willen we maatwerk bieden: de zorg die het kind nodig heeft in combinatie met het onderwijs waarbij het zich kan ontwikkelen.

Dat is de motivatie achter het Besluit experiment onderwijszorgarrangementen en als profielorganisaties VBSO en VGS, en als KOC Diensten (onderwijsadvies en jeugdhulp) zijn we blij met de ontluikende mogelijkheden bij dit Besluit!

We vragen ons wel af waarom de maatwerkmogelijkheid nog mondjesmaat wordt geboden en hiervoor vrij grootschalige structuren noodzakelijk zijn. Heeft het experiment niet veel meer waarde als ook (kleine) ad hoc ontheffingen en samenwerkingen kunnen worden beproefd?

Praktijk

Ook op onze scholen (met name de scholen voor speciaal onderwijs) komt het voor dat we voor één of enkele specifieke kinderen echt niet uit de voeten kunnen met de regelgeving op onderwijstijd, onderwijslocatie, onderwijsinhoud en gescheiden geldstromen. Omdat die kinderen bijvoorbeeld vooral op hun plek zijn op een zorgboerderij (zoals [Buiten Gewoon Onderwijs](#) waarbij samenwerkingsverband Berséba is betrokken) en daar voor hen ontwikkelmogelijkheden zijn waar dat op de schoollocatie niet lukt.

Het reformatrisch samenwerkingsverband RefSVO kent een voorziening voor onderwijs-deeltijdbehandeling. Deze voorziening wordt echter in haar mogelijkheden beperkt door de regelgeving; over onderwijslocatie, over het maximaal aantal weken dat kinderen daar worden opgevangen zonder dat er volledig bevoegde docenten zijn (dat is namelijk voor

alle vakken en leerjaren van Pro tot Vwo niet mogelijk), en over bekostigingsstromen. Het zou duidelijk de ze leerlingen ten goede komen als die formele belemmeringen zoveel mogelijk kunnen worden geslecht.

Positief

We waarderen het dan ook positief dat dit experiment wordt ingezet om voor dergelijke kinderen mogelijkheden te bieden om specifieke elementen van de onderwijsregelgeving te parkeren en maatwerk in hun belang te geven.

Ook in het initiatiefwetsvoorstel van De Hoop over de acceptatieplicht¹ wordt over de thuiszittersproblematiek gesproken; in tegenstelling tot dat wetsvoorstel biedt dit Besluit een daadwerkelijk begin van een oplossing voor deze kinderen; ook meer concreet dan er gebeurt in het initiatiefwetsvoorstel Leerrecht van Van Meenen.²

Stimulerende vragen

We vragen de regering bovendien om de koudwatervrees nog wat meer los te laten en meer mogelijkheden voor maatwerk te bieden dan de strak ingekaderde structuur die nu wordt voorgesteld.

Het is - om aan dit experiment te kunnen deelnemen - noodzakelijk om een onderwijs-zorg-structuur op te bouwen met diverse partners, waaronder een onderwijs-zorg-initiatief. Alleen binnen deze structuur kunnen kinderen het veelbesproken maatwerkenaanbod krijgen. Daarbij wordt het maximaal aantal van deze structuren gesteld op 80 - de komende vijf jaar.

De vragen die wij hierbij hebben:

1. Is dit niet teveel een top-down-benadering? Een beperkt aantal relatief grootschalige structuren krijgt een toewijzing van OCW om voor elk kind dat daarin deelneemt een arrangement van onderwijs en zorg vorm te geven. Scholen en ouders die wat verder af staan van zo'n initiatief worden hierdoor belemmerd om een kind zo'n arrangement te bieden wanneer hij of zij dat nodig heeft.
2. In het verlengde hiervan: is het niet effectiever om elke school of elk samenwerkingsverband de mogelijkheid te geven om, telkens als blijkt dat een kind zoiets nodig heeft, een maatwerkenaanvraag te doen? Er kan dan ad hoc samenwerking worden aangegaan met die partijen die daadwerkelijk nodig zijn (dat is vaak ook een zorgverlener, maar hoeft niet). Bovendien kan die samenwerking dan plaatsvinden met de partijen die al met het kind bekend waren, zodat het kind niet louter ter wille van het arrangement zou moeten wisselen van zorgpartner.
3. Waarvoor is OCW bevreesd als die structuur voor elk geval ad hoc kan worden vormgegeven? In veel gevallen zal de vereiste ontheffing van bepaalde onderwijsnormen beperkt zijn. Bovendien is er geen reden om te veronderstellen dat de professionals op school en/of bij het samenwerkingsverband hierbij verkeerde belangen zullen afwegen. Zowel bij dit Besluit als in al die gevallen gaat

¹ Zie [hier](#) verwijzingen naar het wetsvoorstel en de eerdere reactie van VBSO en VGS hierop.

² Zie [hier](#) verwijzingen naar het wetsvoorstel en reactie van VBSO en VGS en van Berséba hierop.

het om de afweging wat het beste is voor het kind: blijven doorgaan in de reguliere onderwijssetting of in meerdere of mindere mate maatwerk bieden.

4. Tot slot een opmerking over de aard van de reformatorische samenwerkingsverbanden: Berséba voor het PO en RefSVO voor het VO zijn landelijke samenwerkingsverbanden waarbij alle scholen van de reformatorische richting zijn aangesloten. Als het experiment toch doorgaat in de voorgestelde opzet, is voor onze scholen dan ook noodzakelijk dat het mogelijk is om één of enkele onderwijs-zorg-structuren met een landelijke dekking te kunnen opbouwen. Dat vereist dus ook enige flexibiliteit in het kunnen betrekken van verschillende lokale partners voor de verschillende deelnemende kinderen.

Aandachtspunt tot slot

Natuurlijk kunnen veruit de meeste kinderen gewoon meekomen in het bestaande systeem. We kunnen ook niet zonder een vaste structuur in bekostiging en regelgeving. Deze vaste structuur is bij een (toenemend?) aantal kinderen en jongeren knellend, vooral bij allerlei vraagstukken rondom gedrag. Kinderen mogen niet tussen wal en schip komen, als de structuren belemmerend zijn. Dan moet er altijd de mogelijkheid zijn om op een professionele wijze iets te regelen.

Tegelijk moeten we ons wel afvragen of deze ‘thuiszittersproblematiek’ niet een manco in onze reguliere onderwijsfocus blootlegt. Ligt de nadruk niet teveel op de cognitieve meetbare ontwikkeling? Is het individueel voortdurend meten van de cognitieve vorderingen van elk kind (met als doel kennelijk een intellectueel zo hoog mogelijk uitstroomniveau) niet ook een beetje een afvalrace geworden, waar kinderen op uitvallen die dit onbewust als een te hoge druk ervaren?

Is er ook in het regulier en speciaal onderwijs niet veel meer aandacht nodig voor het bredere welbevinden? Voor het gezamenlijk groepsproces wellicht? Voor andere ontwikkelgebieden dan de intellectuele?

Op veel van onze scholen zien we in de praktijk de voordelen van heel nauwe samenwerking tussen school, orthopedagogische begeleiding en (preventieve) jeugdzorg. Dat levert een breder beeld op van wat voor het welbevinden van een kind nodig is en vermindert de focus op leerresultaten.